

T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI
GENEL SOSYOLOJİ VE METODOLOJİ PROGRAMI

METROPOL'ÜN ADASI:
HEYBELİADA'NIN DEĞİŞEN GÜNDELİK YAŞAM PRATİKLERİ
ÜZERİNDEN SOSYOLOJİK ANALİZİ
(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan:

20096139 Fatma COŞKUN

Danışman:

Yrd. Doç. Dr. Yıldırım ŞENTÜRK

İstanbul-2011

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖNSÖZ.....	IV
ÖZET.....	VI
ABSTRACT	VIII
TABLolar LİSTESİ.....	X
I. GİRİŞ; ARAŞTIRMANIN KONUSU, AMACI	1
II. 1. Araştırmanın Yöntemi, Kapsamı	5
II.2. Kentsel Pratiklere Dair Kuramsal Yaklaşımlar	12
II. 2. 1. Kapital Birikim Süreçlerine Göre Kent Kuramları	13
II.2. 1.a. Gündelik Yaşam Pratikleri Üzerinden Kentin Sorunsallaştırılması ...	15
II. 3. İstanbul'un Dönemsel Olarak Yaşadığı Kentleşme Pratikleri ve Adalara Yansıması	18
II. 3. 1. Toplumsal Süreçler ve Kentsel Mekâna Yansıması; Gecekondunlar	21
II. 3. 2. Mekânsal Ayrışmanın İstanbul'daki Boyutu: "Her Şeyden ve Herkesten Uzak Kapalı Siteler/ Adalar	27
II. 3. 3. Kentsel Dönüşümün Yeni yükselişleri; "Soylulaştırılan" Semtler/ Adalar	32
III. METROPOL VE ADA İLİŞKİSİ; METROPOLÜN PARÇASI OL(MA)MAK.....	37
III. 1. İstanbul Adaları.....	41
III. 1.a. Kınalıada	45
III. 1.b. Burgazada	47

III. 1.c. Büyükada	48
III. 1.d. Hayırsız Adalar; Sedef adası, Kaşık adası, Yassı ada, Sivri ada	50
Sedef Adası.....	50
IV. GÜNDELİK YAŞAMDAN İZLENİMLER; HEYBELİADA.....	51
IV.1. 1980'LERE HEYBELİADA'DA GÜNDELİK YAŞAM.....	51
IV.1. 1. Heybeliada da Gündelik Hayat ve Kent Mekânı; Sosyo-Kültürel ve Politik Yapıların Etkileri	52
IV.1. 2. Heybeliada ve Siyaset: Kentsel Pratikler Ve Toplumsal Yaşam Üzerindeki Etkileri	53
IV.1. 2.a. 6-7 Eylül olayları	57
IV.1. 2.b. 1964 Kararları	61
IV.1. 2.c. Heybeliada Ruhban Okulu	63
IV.1. 3. Heybeliada'nın Sosyo-Ekonomik Hayatı.....	67
IV.1. 3.a. Balıkçılık	72
IV.1. 3.b. Faytonculuk/ Arabacılık	75
IV.1. 3.c. Sayfiye Kültürü	76
IV.1. 4. Heybeliada'nın Sosyo- Mekânsal Yapısı	82
IV.1. 5. Heybeliada'da Yaz; Sosyal Yaşamın Mekândaki Yansımaları.....	87
IV.1. 5.a. Kır Gazinoları, Lokantalar Ve İstanbul'dan Mevsimlik Göçen Dükkânlar	89
IV.1. 5.b. Sinemalar	94
IV.1. 5.c. Spor Aktiviteleri; Yüzme, Futbol	98
IV.1. 5.d. Rıhtım:“Festival Havasında Ada”	100
IV.1. 6. Heybeliada'da Kış; Mevsimsel Döngünün Ada'ya Yansımaları.....	102
IV.2. 1980'LERDEN GÜNÜMÜZE HEYBELİADA'DA GÜNDELİK YAŞAM	107
IV.2.1. Heybeliada'da Gündelik Yaşam; Değiş(tir)en Yapılar	107
IV.2. 1.a. Deniz Harp Okulu.....	108

IV.2. 1.b. Heybeliada Sanatoryumu.....	112
IV. 2. 1.c. Heybeliada Su Sporları Kulübü.....	116
IV. 2. 1.d. “Programlanmamış Gündelik Yaşam”; Otomobilsiz Kent	119
IV. 2. 2. Heybeliada’nın Sosyo-Mekânsal Dönüşümü.....	120
IV. 2. 2.a. Yazlıklar/ Sayfiye Evleri ve Ada’nın Yapılaşması.....	120
IV. 2. 2.b. Tepe Mahallesi; Yoksulluğun Aktarımı	125
IV. 2. 2.c. Adanın “En Alttakileri”: Faytoncular, Kürtler ve Hamallar	127
IV. 2. 3. Heybeliada’nın Sosyo- Ekonomik Yapısı	138
IV. 2. 3.a. Ada’nın Esnafı.....	141
IV. 2. 3.b. Turizm; Yazlıkçılar ve Günübirlükçiler.....	145
IV. 2. 3.c. Yavaş Şehir “cittaslow” Projesi	150
IV. 2. 4. Heybeliada’nın Sosyo- Kültürel Yapısı	152
IV. 2. 4.a. Eski ve Yeni Adalılar	155
IV. 2. 4.b. “Adalı Olma Hali/ Ada Muhafazakârlığı” ve Ada’nın Dedikodusu	159
IV. 2. 4.c. Kadınlar ve Ada	162
IV. 2. 4.d. Gençler ve Ada	164
IV.2. 5. Heybeliada ve Siyaset: “Adalar Sürgün Yerine Döndü”	166
V. SONUÇ.....	170
VII. KAYNAKÇA	177
VIII. ÖZGEÇMİŞ	185